

# EL TEATRE CATALÀ



Fot. Manetes

JOAN PUIG I FERRETER

Any I ■ Núm. 10  
4 de Maig 1912

**20 cènts.**

Quint folletí de 32 pàgines de **DON GONZALO O L'ORGULL DEL GEC**

# Important als nostres llegidors i corresponsals

Des d'avui l'Administració i Redacció d'EL TEATRE CATALÀ queden instal·lades al carrer de la Porta-ferrisa, 17, llibreria de Farré i Asensio.

Preguem als nostres amics i a quantes persones hagin de dirigir-se a nosaltres prenguin bona nota d'aquest trasllat, a fi d'evitar possibles molesties, puix des d'ara en avant, no atendrem cap reclamació ni servirem cap encàrrec que no sigui fet dirigint-se al nou domicili, no contraient responsabilitat sobre cap de les peticions de subscripció o de corresponsalia que no siguin an ell dirigides directament, ni respondrem tampoc de quantitats d'avui en avant a la vella Administració entregades.

Se prega que, pera simplificar el treball de les nostres oficines, se dirigeixi tota la correspondencia de redacció a nom del Director, i tota l'administrativa a nom dels senyors Farré i Asensio.

# EL TEATRE CATALÀ

ANY I

BARCELONA : 4 MAIG 1912

NÚM. 10



MARGUERIDA XIRGU en el final d'« Elektra »

Fot. Baguñà i Cornet



HA passat com un llampec per Barcelona la companyia d'en Le Bargy, i hem aplaudit, cortesos i discrets, el treball meritíssim i elegant de l'artista francès, però sense comprometre'ns a declarar com a obres admirables l'*Après moi* i *Le Marquis de Priola*, ni molt menys a deixar passar sense protesta la deficient presentació escènica de les produccions representades i la deplorable mediocritat i falta de conjunt de la companyia que acompanya a l'il·lustre actor en la seva *tournee* per tots els països, en justa conquesta de triomfs i de diners.

Ens sembla molt just i posat en raó que les celebritats mundials que de tant en tant ens visiten treguin tot el profit material possible de les seves excursions, que per això tenen una fama que atreu els públics, i es natural que la curiositat i els desitjos d'admirar les filigranes d'una notable interpretació's paguin amb bona moneda. Ara lo que havem de censurar, ben alt i ben enèrgicament, pera que'ns sentin els qui han vingut i els qui han de venir, es la poca escrupulositat en la *mise en scene* i l'absoluta manca de relació entre'ls mèrits de les primeres parts, dels *divos*, i els del reste de la companyia, recull fet de qualsevol manera i a ínfim sòu d'actors sense contracta, que si pot fer destacar d'una manera més brillant, i amb relativa economia, el talent de les eminències, es un escarni que's fa a l'art dramàtic i una burla al públic, que vol que tot, obra, decorat i interpretació general, sigui lo més homogeni possible.

Som enemics del *virtuosisme*, i preferim molt més un conjunt discret d'actors modestos que no pas una insufrible amal-

gama en que s'hi ajuntin figures de primera fila i còmics detestables. El mèrit de l'artista s'apreciarà molt més quan sobresurti d'un conjunt notable, i l'obra i la labor d'interpretació assoliran una més alta finalitat artística quan més cura i respecte es tinguin a les degudes exigències del Teatre.

El cas Le Bargy no es insòlit, malhauradament, i justament per aquest motiu es que alçem la veu pera que se sàpiga que no'ns sometem a desconsideracions d'aquesta llei, lo que a la fi podria donar lloc a que qualsevol dia passés quelcom de sensible que, a l'ensem que'n patiria el bon nom d'alguna personalitat estimable, vindria a llançar-nos l'acusació injusta d'ésser un públic inculte i poc propici a sentir l'art meravellosament expressat per les primeres personalitats teatrals.

L'excusa que se'ns pot donar en quant a lo migrat de la presentació escènica es de que no's pot esser massa exigent amb companyies que han de sofrir les molesties dels viatges i els inconvenients d'efectuar els trasllats, però an això sols cal objectar, pera citar no més que un exemple, que la companyia Guerrero-Mendoza ha anat per tot arreu amb decorat, vestuari, mobles i tots els objectes necessaris pera una fidel i adequada presentació, amb un nucli homogeni i disciplinat d'artistes, de treball discutible potser, però tots armònics i equilibrats, i que no ha fet pagar uns preus més alts que els exigits per en Coquelin i en Le Bargy, precisament.

Es un punt aquest que han de tenir en compte les companyies estrangeres que en lo successiu ens visitin, i especialment

les franceses, que son en aquest assumpte les més despreocupades.

Fetes aquestes consideracions, que estimavem necessari i oportú estampar, consti que en Le Bargy es un gran actor, del que ne som incondicionals admiradors, i que si en Lavedan i en Bernstein fossin noms casolans potser tindriem més franquesa en dir la nostra opinió sobre les respectives

obres seves que'ns ha donat l'esmentat artista. Ens ho veda en certa manera la por d'esser acusats de presumptuosos i pedants; però ens recordem d'aquell *Chantecler!* que havia de fer tremolar el món, i que ha emmudit definitivament d'ençà que sapigué que sense el seu cant també sortia el sol.

X.



## HUC DE HOFMANNSHTAL



OM a gran honor tindrè sempre l'haver donat a conèixer al nostre públic aquest interessant autor, per mi una de les personalitats de més relleu entre'ls actuals escriptors germànics. En Hofmannsthal es ja força acreditat en son país com a poeta i com a autor dramàtic, emperò ses obres no han estat, fins ara, propalades a l'extranger com se mereixen, i si el seu nom ha passat les fronteres no es pas, fins avui, verament per virtut de sa propria valua, sinó més aviat embolcallat en els triomfals èxits d'aquest geni de la música del segle xx que's diu Ricard Strauss.

Es com a llibretista d'aquest compositor que'l coneixen arreu del món, i així es com jo'n fiu la seva coneixença. M'ha esdevingut amb *Elektra* lo mateix, punt per punt, que amb *Salomé*. L'estudi del drama líric esvetllà en mi el desitg de conèixer el drama parlat d'ont aquell dimana, i aquesta coneixença de l'obra original en tota sa integritat m'ha empès a trasplantar-la a la nostra parla, amb el doble objectiu d'expandir tot seguit la bellesa de l'obra dramàtica i ensems fressar el camí pera la millor i més prompta arribada de l'obra lírica, més que més havent-hi el perill de sentir-la estafeta, com es lo més probable, en llengua forastera.

En Hofmannsthal es escriptor força notable, qui té ja una abundosa producció

literaria. Apart de quelques volums de prosa i vers, ha donat al teatre un estudi dramàtic titulat *Ahir*, una altra obra en un acte, *La dòna a la finestra*, un poema dramàtic, *Les noces de Sobeide*, altre poema en dos actes, *L'aventurer i la cantatriu*, i dues tragedies, a més d'*Elektra*, titulades *Venezia deslliurada* i *Edip i l'Esfinx*, que'm proposo anar també traduint al català tantost me sigui lleure.

Emperò, com deia, la fama mundial d'aquest autor prové del seu acoblament artístic amb el gran músic Strauss. Començà aquest enamorant-se de la tragedia *Elektra*, que acaba de conèixer nostre públic, i la convertí en obra lírica no més que escurçant-la d'alguns parlaments. L'idea fou tant encertada, que sens dubte tot filarmònic que fassi cap a les representacions del Principal haurà tot seguit esment de que s'avé aquesta nova obra a meravella amb el temperament musical de l'autor de *Salomé*, qui troba en ella camp amplíssim pera desplegar les seves prodigioses i especialíssimes facultats de compositor. En el grandíós monòleg de sortida d'*Elektra*, en les escenes amb sa mare i amb son germà, i, sobre tot, en el tràgic i paorós final sembla ja que pressentim, que endevinem com la potent grapa del cèlebre músic haurà donat un relleu més i més grandíós a la creació del dramaturg.

D'ençà de l'estrena d'aquesta obra, el mestre Strauss ha fet d'en Hofmannsthal el seu únic llibretista. I desitjant manifestar les seves facultats en un nou genre musical, com pera assuaujar les nostres orelles de les fortes sensacions de *Salomé* i *Elek-*

*tra*, li encomanà el llibre d'una òpera estil Mozart, donant per resultat aquest nou acoblament d'ambdós artistes la deliciosa comedia lírica en tres actes *El cavaller de la rosa*, el qual en sa part literaria es una nova prova del talent d'en Hofmannsthal. Avui està col·laborant aquest també amb Strauss en una nova obra, *Ariana a Naxos*, l'estrena de la qual es anunciada pera la tardor vinenta.

He transmès a l'autor d'*Elektra* la falaguera nova del gran èxit que li ha tributat el nostre públic al fer sa coneixença. No'm

resta ara sinó fer constar, en nom d'aquell i en el meu propi, uns mots d'admiració i d'agraïment als actors catalans, dirigits de faiso tant encertada per l'Enric Giménez, qui, d'altra banda, ens ha donat una magnífica encarnació del personatge d'Orèst. I pel que fa a la meravellosa interpretació de la genial Margucrida Xirgu, no sabria pas trobar en tot el nostre lèxic les paraules que li escaiguin amb plena justesa. Car verament sembla feta per ella aquella dita: «Fora la primera si no fos la única.»

J. PENA

## TEATRE EXTRANGER

### BARCELONA

**Novetats.** — El Cav. Alfred Saineti, que havia de començar ahir, ha aplaçat l'inauguració pera demà, diumenge.

Hi ha gran interès pera veure el celebrat actor, que recorda el nostre públic per haver-li vist representar en italià el clown de *L'alegria que passa*.

**Espanyol.** — Segueix, amb penes i treballs, la companyia d'opereta italiana *Città di Firenze*.

El públic no hi va, i comet una injustícia. Sense arribar a primer ordre, es una companyia excelent, com per nosaltres la voldríem. Hi ha, sobre tot, una senyora, la Lina Sartori, que es una eminència en el seu ram.

Per ahir estava anunciat el seu benefici amb l'obra d'Audran, *Cigala e formica*.

### MADRID

**Princesa.** — *Espagne et le Maroc*. — En Le Bargy, el celebrat actor francès que estigué darrement en el nostre Novetats, ha tingut ocasió de triomfar una vegada més, representant la comedia *Après moi*.

Un dels més intel·ligents crítics ha dit, al ressenyar la representació, que per raons de cortesia s'absté de dir lo que'l reste de la companyia va semblar-li en l'obra d'en Bernstein.

Lo mateix que a Barcelona.

### PARÍS

*Vers l'abîme*, obra nova, en tres actes, de dos autors novells, F. Caillau i M. Dekobra, estrenada al teatre Molière, es una producció que, sense constituir una cosa molt notable en el teatre francès, es

ben feta, superbament escrita, amb un admirable coneixement de la tècnica teatral, i que no té altre defecte que'l comú a tota la literatura dramàtica contemporània de França: el de presentar lluites i discordies entre matrimonis, com a principi de dissolució de tot vincle de família, i així va resultant evidentment immoral.

— El proper dilluns, dia 6, tindrà lloc en el teatre de la Comedie Française la primera representació de *Sapho*, de Daudet i Belot.

En el mateix teatre s'anirà representant *Ifigenia*, de J. Moreas, *Poils de Carotte* i *Phèdre*.

El Comitè de lectura s'ocuparà aviat d'una obra nova d'en Brioux.

— Tres estrenes al teatre des Capucines. Dos actes de H. Delorme i J. Deyrmon constitueixen l'obra *Ce qu'on peut dire*, agradable i entretinguda. *La surprise* i *L'autre mari* són las altres dugues obres estrenades, en les quals, com a *novetat*, no hi pot mancar l'adulteri, pres pels respectius marits no a la manera calderoniana, sinó a la bona de Deu, treient de la seva situació el millor partit possible.

— El Comitè des Actes de la Jeunesse Latine, d'acord amb l'Associació General dels Estudiants, ha organitzat una interessant i pintoresca *Festa de la boemia*, que se celebrarà, baix el patronat de conegudes personalitats, el dissabte, dia 18 d'aquest mes, en la sala de festes de l'Antiga Casa dels Estudiants. Serà una *frapant* reproducció del món descrit per en Murger, vegent-s'hi Rodolf, Colline, Mimí, Musette i tants altres personatges populars de la vida boemia.

Els principals teatres han acullit amb entusiasme l'idea d'aquesta festa, autoritzant als seus artistes pera pendre-hi part i cedint el vestuari adequat que tenen en els seus magatzems.

La reconstitució de la vida boemia, que compendrà cavalcades, dances, quadros plàstics i escenes de costums, baix la direcció d'André de Fouquières, formarà en conjunt un espectacle memorable.

— El teatre François Coppée ha donat dugues obres noves: una d'elles, *Dans la tourmente*, de

J. Lechartier i J. Gibé, fa passar la seva acció al Canadà i té per assumpte... l'adulteri. L'altra obra esmentada, *Le plus fou des trois*, es una deliciosa comedia de Joana Broussau-Gaubert, que satiritza, amb una gracia extraordinaria, els metges alienistes.

### LONDRES

En un altra ocasió varem parlar dels gustos i aficions especials del públic londinenc; avui ens havem de sorprendre de que hagi pogut tenir un èxit delirant l'obra *The apple of Eden*, estrenada al New Prince's Theatre, qual argument es aquest: una reina d'un país imaginari viatja per les costes de l'Adriàtic fugint d'una cort hostil i d'un marit gelós i brutal. Un anglès s'enamora de la jove solitana, i per amor an ella deixa a la seva promesa — qui, a la vegada, està contentíssima d'aquesta determinació, car estima a un altre — i aixeca un casal enmitg de montanyes. Allí l'anglès va de sorpresa en sorpresa al saber que la dama està casada amb un rei, i ha de témer, amb motiu, les escomeses dels cortisans de l'imaginaria monarquia que pretenen retornar al seu marit la fugitiva esposa. La Providencia, que ho disposa tot, envia al rei a l'altre món, permetent d'aquesta manera celebrar llegítimament les seves noces amb l'anglès, el qual, des d'allavors, queda nomenat príncep de Slavonia. I aquesta obra disbaratada, sense cap ni peus, es aplaudida amb deliri.

— El dia 14 del present Maig se celebrarà al Covent Garden una solemnitat a benefici del *Titanic*, en la qual hi pendran part els mellors artistes, i especialment la Sarah Bernhardt, la qual, pera poder atendre els seus compromisos, efectuarà el viatge d'anada i tornada en un sol dia.

L'eminent actriu francesa no ha volgut regatejar la fadiga que això li ha d'ocasionar, per tractar-se d'una obra de beneficencia.

### BUCAREST

Al teatre Nacional s'estrenà *Dolorosa*, de G. Diamandy, de qual obra no'n parlem detalladament perquè no té res que veure amb l'esperit de la raça rumana. El seu autor ha viscut llarg temps a París, i, com es natural, ha pres per argument de la seva obra l'etern adulteri.

— Una curiositat es l'obra *Llum novella*, de Donilion Zamfirescon, en la qual s'ha dramatitzat un assumpte relacionat directament amb l'espiritisme, qual idea s'enlaira amb convicció.

*El món d'avui*, de Z. Verzea, ha fracassat.

### BRUXELLES

S'està ensajant en el teatre de la Monnaie l'òpera *Chant de la cloche*, composta per l'eminent compositor Vicents d'Indy sobre un poema de Schiller. Aquesta obra fou premiada a París a 1884, i ara la seva estrena es esperada amb gran interès.

### NEW - YORK

Acaba d'inaugurar-se el Little Theatre, el qual es un contrast amb les coses gegantines que aquí's fan. La sala d'aquest nou teatre es minúscula i en ella els artistes i el públic estan en l'intimitat. No hi ha palcos ni galeries, cabent-hi, en conjunt, 299 persones; les parets estan decorades amb tapiços gobelins, i els mobles són d'un ric i pur estil Lluís XV. Les representacions que s'hi donen són selectes, i les localitats costen un ull de la cara.



## EL GRAN ALEIX

### FRAGMENT DEL SEGON ACTE

NOEMIA.—Es que no us trobeu be?

ALEIX.—Sí, a fe!

NOEMIA.—No'n feu pas la cara. Entrem a dins i preneu alguna cosa.

SOFIA.—Sí, Aleix, digue-ho si't convé alguna cosa.

ALEIX.—Sofia, dona-m una copa d'aquella ratafia de nous que es feta de la mare. Això'm reconfortarà més que tot.

SOFIA.—Ai, Deu! Ara no recordo ont es; me sembla que no'n queda, Aleix.

NOEMIA.—Sí, encara'n queda; ja sé ont es.  
(*Entra a la casa.*)

SOFIA.—Vina, Aleix; estaras millor a dintre.

ALEIX.—Fa una bona nit. Plau-me estar aquí a la fresca.

SOFIA.—Per què no venies més aviat, no troban-te be?

ALEIX.—He tingut feina. He anat a casa d'un notari. Vaja, que he fet testament. He dotat a la Noemia. Cal pensar en demà. Jo podia morir sense testar, i la teva pobre filla...

SOFIA.—No sé com agrair-t'ho, Aleix.

ALEIX.—Ara ja ho sabs. Pots dir-li-ho tu mateixa qualsevol dia. Sabs?... Tu mateixa li ho dius...

SOFIA.—Jo mateixa! Quina manera de voler humiliar-me! Dir-li-ho jo mateixa! No ho esperis això!

ALEIX.—Per què? Qui millor que la seva mare?

SOFIA.—I a mi, com me deixes, Aleix?

ALEIX.—Com te deixo?

SOFIA.—Sí, en el teu testament, com me deixes?

ALEIX.—Si jo mor primer, ja ho sabras quan serà l'hora.

SOFIA.—Està be, Aleix. (*Pausa.*)

ALEIX.—Ah! Ja ho sé que en aqueix instant me desitges la mort!

LLUCIÀ (*venint amb unes alforges*). — Pare, voleu curar el cavall ara mateix?

ALEIX. — No, espera-t una estona.

LLUCIÀ. — Esteu groc; la veu us tremola, pare...

ALEIX. — Estic marejat.

LLUCIÀ. — No feu el valent si no us trobeu be.

ALEIX. — Te dic que es com un cansament i res més.

NOEMIA (*venint, amb una copa de licor*). Perdoneu-me si he tardat.

(*Ofereix la copa a l'Aleix.*)

ALEIX. — Això es una beguda bona. L'olor sola ja retorna. (*Beu.*) Ah! Sembla que un begui la bondat i la fortalesa dels frares morts! I tant mateix ja s'acaba, aquest licor fet per la bona mare! Quants anys té? Més de quinze! Per què no vas voler apendre de fer-lo quan la mare t'ho deia? Ara, dintre la bona estiva vella hi posaríem el suc nou, i no faria la tristesa de veure que una cosa tant bona s'acaba.

(*Aleix beu, saboreja llargament el licor.*

*Sofia se'l mira amb odi. Ell li diu:)*

Cert es que sols m'has volgut donar amargues begudes, tu.

SOFIA. — Aleix, repapieges; cuida-t, si estas malalt. Entra, Noemia; tinc de dir-te alguna cosa.

ALEIX. — La veritat es que m'ha sortit ben esquerpa la meva dona.

SOFIA. — La veritat es que l'Aleix m'ha sortit ben traïdor.

(*Entra a la casa seguida de Noemia.*)

LLUCIÀ. — Esteu malalt, pare, i no voleu entrar a dins?

ALEIX. — Queda-t, parlarem tu i jo. La frescor de la nit m'agrada. Estic trist, Llu-cià.

LLUCIÀ. — Ploreu, pare? No us havia vist plorar mai.

ALEIX. — Es la segona vegada; l'altra també'n tenia la culpa ella:

LLUCIÀ. — Per què us hi vàreu casar?

ALEIX. — L'he estimada molt. No vaig parar fins que la vaig fer meva. Però a cada sacrifici que he fet per ella, ella m'ha respost amb una ofensa. Per què això? Encara no ho comprenc. Potser sí que hi ha

ànimes en les quals les bondats dels altres no hi desperten més que mal i odi. Si es així, ta mare es una d'aquestes. Ella m'ha odiat tant com jo l'he estimada, que ha estat molt. Això potser no t'ho hauria de dir, fill meu..., però ets un home. Ara, i de molt temps abans, ja no l'estimo. No, no'ns estimem. Dir això a un fill es trist; potser es un pecat dir-li aquestes coses. Ta mare i jo vivim, doncs, sense amor, fill meu. Així vivim ta mare i jo: pitjor que dues besties feres.

JOAN PUIG I FERRETER

□ □ □

## PEL JUNY

*Com les sortints arrels de vella soca,  
surt dins la mar un enfilall de roca  
del mitg-partit turó. Com me plavia  
anar a seure allí, al pic del dia,  
llavors que tota l'ànima s'omplena  
de blava immensitat, clara, serena...  
quan bat el sol de ple i el mar s'argenta  
de llum brillant, de llum fosforescenta!...*

*Com me plavia en 'quella roca estar  
sadollant-me de sol, de cel, de mar!...*

## CAP-VESPRE D'ESTIU

*Quan mor el jorn a l'hora de la posta  
en que l'aire del sud al sud se queda  
i el mar, tot blau, té un tornassol de seda,  
quiets i blancs, els pobles de la costa  
s'adormen a l'encís de la complanta  
que la nimfa del mar canta que canta...*

PERE DE TERA I FANALS



## MORT D'EN GARAVAGLIA



PESARATS fonament, donem an els nostres llegidors la notícia de la mort d'en Ferruccio Garavaglia, l'actor eminent, qual perdua es irreparable pera'l Teatre contemporani, en el qual hi brillava com a astre de primera magnitud. Artista d'exceptionals facultats, ductil i expressiu, posseïdor d'una gran cultura i d'un genial do d'assimilació dels personatges que creava, era original en la seva manera de fer, sense esser, per això, extravagant. Ningú com ell pera representar amb més honradesa i sobrietat els seus papers; ben pocs com en Garavaglia pera encarnar els tipos amb tant pasmosa justesa, compenetrant-s'hi per complet, movent-se en l'ambient que a cada un d'ells pertocava, admirant-nos ara amb el gest, ara amb la veu seva, única en gradacions i matisacions exquisides, que donava plasticitatals conceptes i que a n'els moments culminants enlairava els hèroes de les seves creacions, fent-los parlar la paraula definitiva i bella, insinuanta i precisa pera donar a l'espectador idea de lo sublim.

El públic de Barcelona el coneixia i l'estimava, havent-li prodigat sempre els seus aplaudiments. Ens recordem de la primera vegada que vingué an aquesta ciutat, actuant en el teatre Eldorado, que, quan a Italia no tenia encara la fama que després adquirí, els intel·ligents de l'art dramàtic a Barcelona ja'l consagraren com a actor genial, ben digne de posar-se al costat d'en Novelli i d'en Zacconi, els dos ídols del nostre públic.

Ha mort jove i desgraciat,

després d'una amarga vida de dolors i tristeses, combatent amb l'adversitat, que per tot l'assetjava, i amb l'escassa salut del seu cos malaltíç. Dut al teatre per la gran afició que hi sentia, una veritable obsessió i una vocació irresistible, lluità heroicament pera guanyar-se un nom i un prestigi, que obtinguéa costa de sofriments i de desenganys.

Entre les obres interpretades d'una manera insuperable per en Garavaglia recordem ara: *Hamlet*, *Arlequino re*, *Kean*, *Il capitán Fracassa*, *Francesca da Rimini*, *Una moglie onesta*, *Il cardinale*, *Il vetturale Henschel*, *La fine di Sodoma*, *Pietro fra pietra* i *La festa del grano*, del nostre Guimerà, per qui en Garavaglia sentia una fonda admiració. El seu darrer èxit ha sigut en *Piccolo santo*, qual estrena li va confiar l'il·lustre escriptor Roberto Bracco.

Descansi en pau el gran actor i planyem-nos de la seva desaparició d'entre nosaltres, encara que la seva mort hagi sigut una deslliuració d'una existencia desgraciada.



## ESTRENA DE "EL DESPATRIAT" D'EN S. RUSIÑOL



l'illustre autor de *La bona gent* ha estrenat una nova comedia: *El despatriat*. Hi ha en ella, per sobre de tot, l'empremta del caràcter del seu autor. Es de les obres d'ell que més *rusiñolegen*. Diàleg, tipus, acció, ambient, tot, en fi, té'l caràcter de les obres de l'estimat amic nostre. Això, que sembla que no té res d'extrany, es particularíssim. Perquè podria dir-se d'en Rusiñol — del qual *La Verge del Mar*, essent tant d'en Rusiñol, ja no sembla tant d'ell, lo mateix que *El pintor de miracles* — que en *El despatriat* torna a esser ell, tant, que veient transcórrer les seves escenes davant els vostres ulls, no us podeu sustreure al record de *L'hèroe*, i de *Llibertat!*, i de *La lletja*.

Es ben digna pariona d'aquestes altres comedies la que s'estrenà dissabte al teatre de Catalunya. I això sol ja es un elogi.

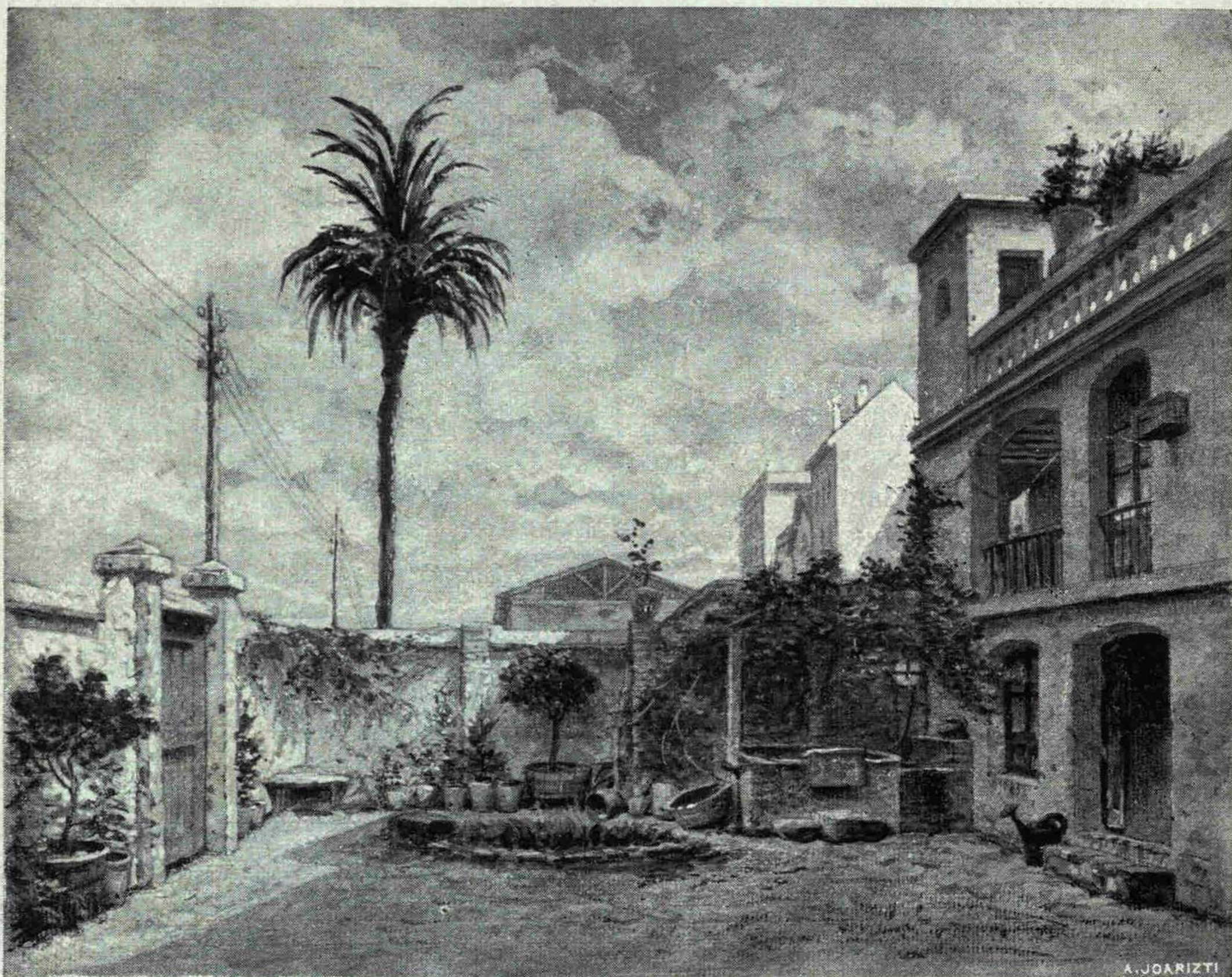
Comencen per l'argument, senzill, però vibrant. L'Anton ha anat a Amèrica a fer fortuna, incitant a la majoria dels fills del poble aont va néixer. Ha estat vint anys treballant

com un desesperat, voltat de perills, però guanyant diners, això sí; diners que ha anat enviant a casa'ls seus germans, que han conseguit comprar-se una caseta i fer-se un *passament* amb els estalvis del germà *americano*.

Però ve un dia que l'Anton cau malalt de les febres. La malaltia va consumint-lo poc a poc i fent-li gastar els seus estalvis. I veient-se incurable, mancat d'afeccions i del caliu de la llar, que podria aixeribir-lo, sent anyorança. I emprèn el retorn, desitjós de trobar consol, i paraules amoroses, i benestar.

Però... arriba al poble, entrant triomfalment a casa seva. Tots se'l disputen, tots el festegen, fins que'ls confesa que torna pobre. I aleshores comença el seu suplici nou: la germana l'inquieta amb indirectes pera trèures-se'l del costat; la seva vida serà un martiri entre la gent que no més estima als *americanos* si tornen carregats de *pesos*; un amic, en qui havia confiat els pocs diners que li restaven, ha fugit; la seva promesa s'ha casat... L'Anton se n'entorna cap a Amèrica desconsolat, atuit, renegant de l'hora que va ferir-lo el mal d'anyorament.

L'obra es esplèndida de color i de gracia. Les caricatures dels *americanos* que orlen el quadro són traçades amb la grapa de mestre que té en Rusiñol. La germana egoista es un



Decoració del tercer acte d'«El despatriat»: del bocet d'en Maurici Vilumara



Escena final d'« El despatriat »: Srta. Fremont, Srs. Capdevila i Borràs, Sra. Baró i Srta. Roldan

Fots. Baguñà i Cornet

caràcter d'una sola peça, i el del germà es ferm, d'una única pinzellada, però de mestre, lo mateix que'l de la germana maniàtica.

Les figures un xic desdibuixades són la del protagonista i la de la que abans havia estat la seva promesa. Però, no obstant, tenen el relleu necessari pera omplir gallardament el marc dintre'l qual s'han de moure.

Mereix tota mena d'elogis l'interpretació d'*El despatriat*. La Fremont, en la germana egoista, hi està com poques vegades l'hem vista. Sense exageracions, — i això que'l tipu se presta a fer-n'hi — amb la seva habitual sobrietat, té moments felicíssims, que'l públic alaba fent-li justícia.

La Baró, ferma, com sempre. La Roldán ha fet un estudi acabat del caràcter de noia maniàtica que sols sospira per grandeses, com si el mal del poble, atacant a tothom, l'hagués triada an ella pera fer-la víctima, i la perfecció amb que encarna aquesta figura li val un èxit ben falaguer. La Pla i la Castejón, notables dintre una correcta discreció.

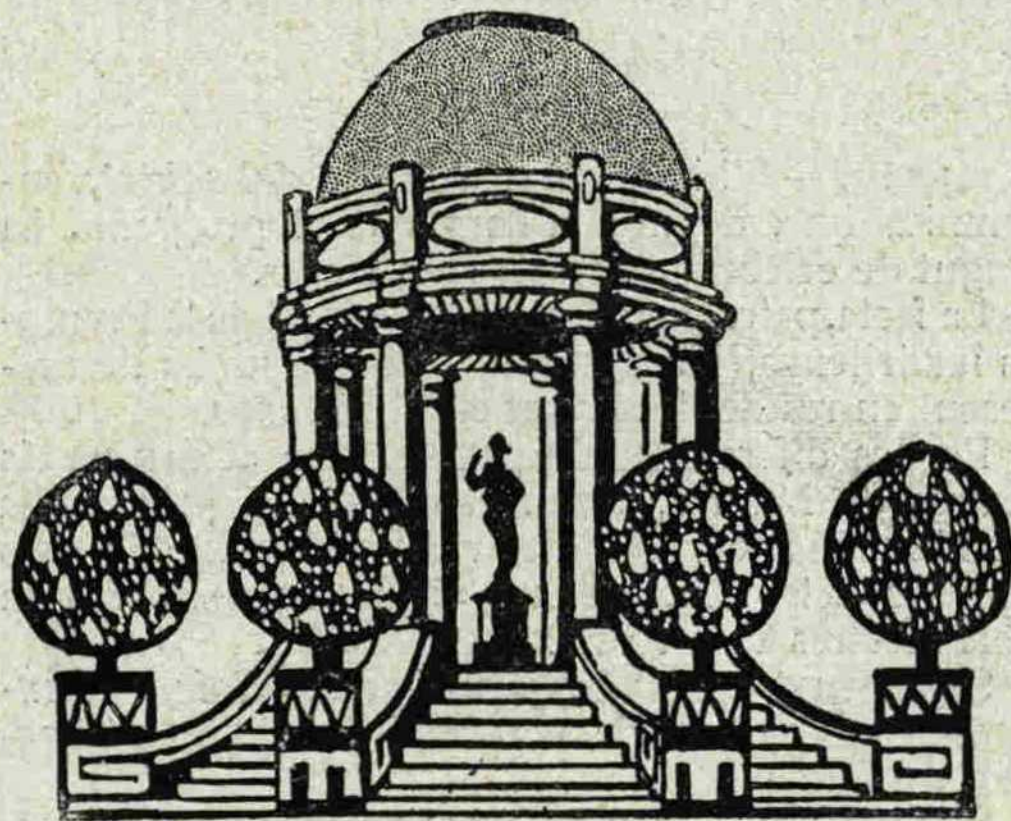
En Borràs ha fet un altre dels seus èxits d'aquesta temporada. Just de tipu, just d'expressió, just de detall. Al final del segon acte el públic li tributà una ovació sorollosa, premi ben merescut pel seu treball equilibrat, d'home que estudia, treient partit de l'estudi.

En Carles Capdevila ha creat un d'aquells tipus que'l coloquen al davant de tots els actors genèrics catalans. En Blanca, correcte, com

sempre. En Bergés, ple de gracia. En Galceran, deliciós. En Tor, lluitant amb un paper que no es pera ell, del que s'encarregà a cuita-corrents. En Guixer, notable, com en Bardem i en Martori.

Pera acabar: un èxit d'obra, èxit gros i unànim, i un altre d'interpretació.

En el tercer acte e'estrenà una decoració d'en Maurici Vilumara, justa d'ambient i de color, que fou llargament ovacionada. El mèrit del gran pintor es prou conegut pera que li calguin els nostres elogis. Però aquesta decoració d'*El despatriat* es una d'aquelles que no se'n veuen amb massa freqüència, desgraciadament.



# TEATRE CASTELLÀ

## BARCELONA

**Romea.** — Darrerament s'ha estrenat en aquest teatre una bufonada francesa titulada *Panachot gendarme*, que ha servit pera que l'apreciable actor senyor Larra *fes partir de riure* als habituals concurrents de la casa.

També s'ha estrenat el diàleg *Entre dos actos*, que de l'italià ha traduït l'amic Fabré Oliver.

S'anuncia *Lucifer*.

**Tivoli.** — Res de nou fora de l'estrena de *La gallina de los huevos de oro*, que passà sense pena ni gloria.

Pera ahir anunciaren una nova (?) opereta, titulada *La corte de Beatriz*.

S'enseja *El cuarteto Pons*, darrera *desconjunció* dels indispensables Arniches i García Alvarez.

**Novetats.** — En Villagómez s'ha despedit del públic amb *El místico*, d'en Rusiñol, y *Tierra baja*.

La campanya duta a terme per en Villagómez ha estat més gloriosa que de profits materials.

Cosa que sentim, majorment tractant-se d'un dels nostres, ja que'l senyor Villagómez es un actor català, al qual tenim interès en veure en obres de la terra.

**Nou.** — Res de particular, fora de l'estrena de *Poca pena*, sarsuela d'en Asensio Mas.

*Poca pena* no causa fred ni calor.

L'empresa té posats els seus entusiasmes en l'obra *Canto de primavera*, que amb èxit res més que mitjà acaba d'estrenar-se a Madrid.

**Comic.** — Continúa *La mujer moderna*, ajudada d'*El refajo amarillo*.

## MADRID

**Apolo.** — S'hi ha donat la *Fiesta del sainete*, solemnitat que, degut a la llargaria del programa, ha tingut de celebrar-se en dugues tardes.

La festa, patrocinada per l'Associació de la Prempsa madrilenya, ha sigut un èxit que no ha desmerescut en res de l'obtingut els altres anys.

Per les diferents companyies que actúen en els teatres de Madrid, varen estrenarse el primer dia les obres *La parada, o el relevo de Palacio*, dels senyors Celso Lucio i Luis G. Conde, amb música dels mestres Vela i Bris.

Seguiren després *La familia de la Sole, o el casado casa quiere*, de Casero, i *La viuda del barberillo*, de Larra i Calleja.

Se reproduïren també els sainets *Las doce y me-*

*dia y... sereno*, de Manzano i Chapí, i *Todos somos unos*, de Benavente.

Acabades les representacions teatrals, cantaren alguns *couplets* les estrelles del *género infimo* Chelito, Pastora Imperio, Carmen Fernández, etc.

Això dilluns. Dijous tingué lloc, en el mateix teatre, la segona part del programa, amb les estrenes de *El rapto de la Sabina*, *El progreso en el estreno*, *El antifaz*, *La filarmónica* i *La duda satisfecha*. La Goya, la famosa tonadillera, representà a l'acabament, el monòleg de Linares Rivas i Calleja, *La maja desnuda*. Altre cop cantaren algunes escullides cançons les més notables artistes de *variétés*.

*El antifaz* es d'Eduard Marquina, que califica la seva darrera producció de «pas de comedia». El representaren la Guerrero i en Mendoza.

Obtingué un gros èxit, lo mateix que la majoria de les obres estrenades en aquesta festa, indubtablement una de les més simpàtiques i interessants.

**Princesa.** — La companyia Guerrero-Mendoza segueix amb èxit les representacions de *Malva loca*, aplaudida comedia dramàtica dels germans Quintero.

S'ha afegit al cartell la comedia d'en Parellada *La forastera*, que obté a Madrid el mateix èxit de riallades que al representar-se per la companyia del Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans.

**Gran Teatro.** — Els autors de *Molinos de viento* han estrenat aquesta setmana una nova opereta original (?), amb el títol, altament poètic i sugestiu, de *Canto de Primavera*.

L'acció de *Canto de Primavera* té lloc a Alemanya, no obstant lo qual els autors motegen l'obra d'opereta espanyola. La trama's basa en uns amors estudiantils, genre *Juventut de princep*, o cosa per l'estil.

Segons notícies, l'obra es, tota plegada, una mica carquinyoli. L'Alemanya que en ella's descriu es una Alemanya de vano... o d'opereta, com si diguessim. No acabà d'agradar.

**Teatre de la Comedia.** — La companyia italiana que actúa en aquest teatre, ha posat darrerament les obres *La modella*, *Un curioso accidente*, *Casa de vendere*, *Fuoco sotto la cenere*, *La locandiera*, i altres, que, com sempre, han donat ocasió a que, tant la senyoreta Lyda Borelli com el senyor Píperno i demés apreciables artistes que 'ls acompanyen, manifestessin novament les seves excepcionals i extraordinaries facultats.

La campanya menada a terme per aquesta companyia ha sigut un èxit dels més grossos.

\*  
\* \*

*Una bona nova.* — El matrimoni Guerrero-Mendoza, la gloriosa parella d'artistes, anirà el dia 17 a París, pera representar en l'escenari de la Comedia Francesa el pas de comedia *El antifaz*, original d'en Eduard Marquina, i estrenat en la segona jornada de la *Fiesta del sainete*, segons enaltre lloc ja fem constar.

L'acte dels aplaudits comediantes espanyols té, indubtablement, més importància de lo que a primera vista sembla.

Cal tenir en compte, deixant de banda altres detalls, que, amb la Duse, seran la Guerrero i en Mendoza els únics actors estrangers que hauran trepitjat les taules del clàssic teatre francès.

*El antifaz* serà posat a París amb la major propietat. En l'escenari hi haurà uns soperbs tapiços, a fi de que'l conjunt dongui la sensació que's desprèn del quadre d'en Goya, «Las meninas».

Una veritable solemnitat.

*En Sánchez de León.* — Se diu que'n Faustino da Rosa, el popularíssim empresari americà, ha contractat an en Sánchez de León.

El contracte del celebrat primer actor ha sigut

fet per indicació d'en Ferran Díaz de Mendoza, un dels més fervents admiradors d'en Sánchez de León.

Segons notícies, en da Rosa posaria an en Sánchez de León al davant d'una gran companyia dramàtica, en la qual figuressin els principals actors i actrius espanyols, además de un número considerable d'alumnes del Conservatori.

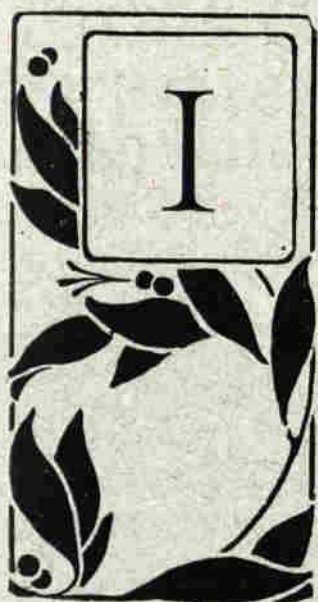
La companyia, ni cal dir-ho, actuarà per terres d'Amèrica.

L'època de la disciplina, del respecte i dels grans conjunts ha passat per sempre, entre nosaltres.

*En Francesc Morano.* — En Morano, l'actor tant conegut i apreciat entre nosaltres, l'artista mitg barceloní, realitza en el teatre Arriaga, de Bilbao, una artística i profitosa campanya.



## ELEKTRA



**I** en aquesta hora rogenca en que les clapes de llum «són com clapes de sang», serà acomplida la tragedia. Ni la més petita gaubança venjativa restarà insatisfeta, i Elektra, dançant damunt la terra encobridora, farà ofrena a l'Eternitat de la seva antorxa, cabellera de foc dels seus desitgs. Roman-drà el seu cos immòbil damunt la terra mare, perquè ja Orest haurà donat sentit, conduint-la a sagnanta realització, a tota una vida... Vessarà sang el cor d'Elektra i serà duta a la palpitació del temps sa tràgica venjança. Egist i Klitemnestra jauran, per sempre més, en la nit inacabable, i el cel, emporprat, atenuarà com una blana carícia magestívola l'asadollament de l'ànima de Elektra venjativa.

El misteri de la vida trobarà en la tragedia sa eficàcia i l'eternitat d'aquesta passió, que devindrà nova inquietut en l'ànima humana,—oh Hamlet, pare nostre!—haurà vingut meravellosament al món en aquesta hora rogenca en que les clapes de llum «són com clapes de sang».

Però abans caldrà que Elektra, filla de

Agamemnon, germana de la dolça Chrysotemis i d'Orest, eternament vingut de més enllà, trobi en el dolor la força, i en la volença de sa miseria el lluminós camí. Caldrà l'anguniosa persistència de la seva ànima en un mateix desitg; caldrà que estigui disposada a dur a terme, amb les mans propries, la venjança fatal; caldrà que'ls ulls de la dolça Chrysotemis hagin plorat Orest per mort i els d'Elektra l'hagin anyorat pera la grandesa de l'obra futura...

I aleshores serà el mateix braç d'Orest, eternament vingut de més enllà, qui ofrenarà a l'incendi del cel, com un vas desbordant, l'ànima d'Elektra.

Aixís el ritme mena a perfecció absoluta la tragedia...

\*  
\* \*

Huc d'Hofmansthal ha tancat aquesta tragedia dins la més bella sobrietat. De totes les obres que, tractant el mateix subjecte, han nodrit una curiositat, cap com aquesta m'ha aparegut plena d'un sentit humà. Així la venjança es quelcom més que una fatalitat, que una abstracta i dominant passió de l'ànima: es un goig. La seva mateixa violència l'emmena a cobejances de plaer. I aquí —perdoneu si no penseu com jo—

hi ha el llevat modern que l'autor ha sapigut imfondre a la meravella clàssica. Aquest es el moment genial. L'àliga del pensament ha arribat a l'entranya de Prometeu.

En la copa de la roja beguda, aquest raig daurat hi dona un regust inconfondible. Ja la venjança ha sigut enlairada a poesia, i arrelant-se en el cor té per flors les esteles.

L'autor, que presenta amb una força admirable la tragedia, ha sapigut engarlandar-la amb la sublimació definitiva de la venjança que's corona amb el goig de l'obra acomplida.

I la dança triomfal d'Electra, aont reposa tot el sentit d'aquesta moderna interpretació del mite clàssic, es una adivinació tant prodigiosa que més fora meravella.

L'Hofmannsthal ha escrit, doncs, —i no puc insistir en cap altre extrem— una obra extraordinàriament bella. I ademés, —i aquesta es la més virtual de les seves transcendències— una obra humana aont la venjança —divinitat pagana— arriba a niar, cobejadora i palpitanta, en l'ànima de l'humanitat.

Massa l'espai i el temps me manquen pera detenir-me més en la significació d'aquesta tragedia meravellosa.

\*  
\* \*

La traducció catalana que d'aquesta obra fou estrenada, amb sollorós èxit, divendres passat al Principal, es deguda an en Joaquim Pena.

Es aquest un nom, llegidors, que, com el d'alguns polítics en els mitins, hauria de despertar, a l'esser pronunciat, una onada d'aplaudiments. La seva obra en pro de la cultura catalana, menada per un bon gust i una erudició escullidíssims, es, potser, la més ferma i vigorosa i bella que un treballador intel·lectual hagi dut a bon terme pera la major gloria de la patria seva.

Referint-nos particularment a la traducció d'*Elektra*, es justícia tot l'elogi que d'ella s'en fassi. Ha volgut el traductor ennobrir el llenguatge de les figures tràgiques pera conservar-les amb la justesa més

gran possible, en la proporció d'allunyament en que les ànimes llurs se troben respecte a les nostres... I ho ha aconseguit amb una elegància i una bellesa de les que jo no sabria pas dir-vos tot l'encís. Ha cisel·lat la parla artísticament, enfondint en les insospitades bel·leses del lèxic les seves ben intencionades inquietuts de purista, i a lo llarg de tota sa traducció la bellesa literària es com una ètnica reconstrucció perfecta.

Be pot alabar-se'n d'haver dut a terme tant bellíssima tasca. Persistint en ella —i en Pena té provada sa insistència— pot arribar-se a un bell resultat de popularització.

\*  
\* \*

I heusaquí que, amb motiu de tot això, la gentil Marguerida Xirgu se'ns endugué, amb la seva interpretació, a les altes cimes de lo genial. Elektra va reviure en ella, i les seves mans, els seus ulls, àdhuc el to de la seva parla tràgica; àdhuc l'emoció de la seva vida, ens foren ofertes en un diví sacrifici, meravellós i únic.

Una mateixa línia paralela a la virtualitat de la tragedia, presidí l'interpretació de la Xirgu: la sobrietat. Per la sobrietat que a la grandesa de la seva inquietut fou donada per la Xirgu a «Electra», la Xirgu rebé d'Electra tot el misteri etern de la seva passió.

Aprés per l'actriu la motllura clàssica, dintre d'ella hi pastà la moderna interpretació, calenta de sang.

Una adivinació de lo clàssic amb un domini de lo modern, bellament agermanats, feren el prodigi... I mentres la gentil Marguerida, amb el gest i la veu, i l'emoció, feia viva i reial la visió del poeta, davant dels ulls nostres passava Elektra oferint a l'Eternitat la seva antorxa, cabellera de foc dels seus desitgs.

I pensavem al sortir, admirats d'aquella interpretació—a la qual en Giménez contribuí, creant, amb una admirable precisió de gest, l'Orest— pensavem dirli: «com avui no la farà mai més». Fins a tal punt s'havia endevinat, al travers de sa interpretació,

una emoció viva i nerviosa... Però la tornàrem a veure, i l'efecte i la magistral interpretació foren els mateixos...

I es que ja l'emoció havia pervingut reflexiva i artística en la calma de la serenitat. L'Art afermava sa presència. I aquest trasmutament de l'emoció natural a artificial creació de bellesa es tot el secret d'art.

Si posseís aquest secret l'art cubista no fora un art *manqué*.

RAFEL MARQUINA

## INFORMACIÓ

### BARCELONA

#### TEATRES

**Principal.**—Més amunt parlem de l'estrena d'*Elektra*, amb l'elogi degut.

— Avui deü celebrar el seu benefici la notable ingenua Fineta Santolaria amb *La alcaidesa de Pastrana* i *El misteriós Jimmy Samson*.

Les simpaties amb que compta la distingida actriu fan esperar una vetllada brillant.

— Ja s'han publicat els programes de les tres sessions-espectacle que'l Teatre Íntim donarà en aquest coliseu els dies 10, 13 i 17 del corrent, comprensives del cicle històric-teatral *El Geni de la Comedia*, compostes i parlades

per l'Adrià Gual i interpretades per actors dirigits per l'Enric Giménez.

Vegi-s l'orde del espectacle:

Dia 10.—Primera part: *A manera de pròleg*; Disertació sobre'l Geni de la Comedia.—Segona part: *Els grecs*; La comedia grega, Aristòfanes, Evocació de l'Escoliaista, L'Escoliaista, Representació d'un assaig de *Les granotes* a casa del corega Agatarc.—Tercera part: *L'escenari grec*; Representació fragmentària d'*Els aucells*, d'Aristòfanes, comentada i completada per l'Escoliaista.

Dia 13.—*Els llatins*; *L'Edat Mitja*; *Aubada del Renaixement*.—Primera part: Dels llatins a l'Edat mitja, Disertació sobre'l geni còmic mitgeval.—Segona part: Representació de *La ronda d'histrions*, en la qual hi prenen part els bufons, els trovadors, els joglars i els contrafacedors, además d'exhibir-s'hi dos fragments de *La donça de la Mort*, del rabbi Don Sem Job.—Tercera part: *La Comedia de l'Art*, del 1500 al 1670; Preludiant, *El jardí de les comedies*, Presentació de la família arlequiniana, *Teatre de la fira*, Representació de la novíssima farça d'*Arlequí vividor*.

Dia 15.—*El Renaixement*.—Primera part: Consideracions sobre'l renaixement còmic europeu, Anglaterra, França, Italia; supremacia del Teatre còmic espanyol.—Segona part: *El corral de la Pacheca*; Representació d'un acte d'una obra del Teatre clàssic castellà.—Tercera part: *Molière i son teatre*; Representació del darrer acte d'*El malalt imaginari*, seguit de la cerimònia (*ballet*) i recepció del doctor en presència del rei Sol i la seva Cort.—*Conclusió*.

Decorat exprofés dels senyors Moragas i Alarma, Urgellès, Brunet i Pous i Vidal, de Barcelona, i Amorós i Blancas, de Madrid. La casa Malatesta ha confeccionat el vestuari, i la casa Palouzié ha construït l'atreç.

La música que, en la representació d'*Els aucells* i en l'assaig de *Les granotes*, es interpretada pels chors i l'aulètrida, ha estat reconstruïda pel mestre Cristià.

**Teatre de Catalunya.**—En altre lloc parlem de l'estrena d'*El despatriat*, d'en Santiago Rusiñol, que segueix representant-se amb èxit extraordinari.

¶ Pera avui, i tal com diguerem, la setmana passada, hi ha anunciada l'estrena d'*El gran Aleix*, drama en dos actes d'en Joan Puig i Ferrer.

Aquesta obra ha despertat un interès extraordinari, tant per la seva modalitat — segons els que la coneixen, es atrevidísima — com pel natural desitg que hi ha de veure una nova producció del notable autor de *La dama enamorada*, qui ha passat dues o tres temporades sense estrenar pels ridículs escrúpols de les nostres empreses. L'escena d'*El gran Aleix*, que s'inserta en aquest número, es una mostra de la bellesa del diàleg d'en Puig.

— El dissabte vinent, altra estrena d'importància: *En Joan Bonhome*, comedia en tres actes d'en Josep Pous i Pagès.



Fineta Santolaria

Fot. Amadeo

**Líric.** — En aquest teatre del Paral·lel hi ha actualment una companyia valenciana que ha fet del repertori regional la base del cartell.

Les vetllades valencianes se succeeixen les unes a les altres; les obres surten bastant rodones, i el públic, nombrós, per cert, no's cansa d'aplaudir als artistes que componen la companyia.

Sobressurt el primer actor senyor Gregori, comediant expert, de talent i gracia natural, que dona als tipos de la seva terra un relleu i una vida extraordinaris.

*L'escaleta del dimoni, Toni Manena i Chuan de la Sòn, Niu de novios, Les viudes de la placeta, Les barraques, El presitari, El roder,* i moltes altres, són el goig del públic del Líric, que s'ha familiaritzat i estima ja als actors valencians com s'estima lo de casa nostra.

Amb això, i amb dir que'ls espectadors són cada dia més nombrosos, queda fet el millor elogi de la companyia valenciana.

### SOCIETATS PARTICULARS

**AGRUPACIÓ COMTAL.** — *La verge boja* ha estat l'obra darrerament representada, obtenint una interpretació deficient per part de tots, degut sens dubte a haver-hi hagut canvi de papers. Els aficionats d'aquesta agrupació haurien de concretar-se a obres de menys volada, i així el seu treball fora més meritori.

Molt be de vestuari les germanes Alber, però no tant d'interpretació, car se'ls notava que no eren apropiats pera elles les figures que representaven.

**ATENEU OBRER DEL DISTRICTE III.** — Diumenge passat celebrà son benefici l'intelligent i notable aficionat Narcís Perbellini, qui compongué un programa d'obres d'autors novells, la majoria de les quals s'estrenaven aquell dia.

*El mal fill*, original del beneficiat, interessà fortament a la concurrència.

*El madrigal*, del jove poeta Lluís Capdevila, es una comedia dialogada amb la traça a que'l seu autor ens té acostumats.

*Cinisme*, d'en Torrent Ciurana, es una obra forta i vigorosa, de tesi, que originà apassionats comentaris.

*Drama alegre*, del jove escriptor Emili Graells Castells, feu passar una bella estona a la concurrència, que celebrà la gracia del seu popular autor.

El treball del beneficiat, així com el dels senyors Miret i Valde i senyoreta Romagosa, fou notabilíssim, tenint-se d'alçar la cortina una infinitat de vegades pera aplacar els aplaudiments del públic, que omplia de gom a gom la sala d'espectacles.

En Perbellini fou obsequiat amb un gran nombre de presents, alguns d'ells ben valiosos i tots estimables. Rebi la nostra enhorabona.

**CÍRCULO UNIÓN LIBERAL DEL DISTRITO VII (Asiàtic).** — El diumenge passat la companyia que dirigeix en Ricard Palmerola representà, amb èxit, l'obra d'en Santiago Rusiñol, *L'hereu Escampa*, en la que's feren aplaudir els senyors A. Ferrer, Soler, Tarrés, Brunet i F. Ferrer, esmentant els senyors Rufart, M. Ferrer i Blanch, que en el segon i darrer acte interpretaren tres papers. El senyor Prats deixà quelcom que desitjar. La senyoreta Pujol i la senyora Hostau no'ns varen convèncer del tot. Els demés arrodoniren un conjunt bastant acceptable.

### Sant Andreu

**CASINO ANDRESENSE.** — El passat diumenge, després d'un drama castellà, se posà en escena en l'esmentada societat, baix la direcció d'en Joan Pons, la bonica sarsueleta en un acte *El primer dia*, en l'execució de la qual s'hi lluí el director, qui siguié secundat molt be per tots els que hi prengueren part.

### Sant Gervasi

**ATENEU.** — La funció del passat diumenge era dedicada al celebrat autor Albert Llanas, representant-se la celebrada comedia *Don Gonzalo o l'orgull del gec*, molt ben desempenyada per les senyores Loran i Nogueret, senyoreta Comorera i senyors Capafons, Sala, Castells, Clariana, Gras i demés que hi prengueren part. Al final del segon i tercer actes fou cridat a les taules el senyor Llanas, rebent una carinyosa salva d'aplaudiments. Primerament s'havia representat *La sospita*, que feu riure de debò, havent sortit arrodonida per part de tots.

### Sant Martí (Clot)

**ATENEU O. MARTINENC.** — El quadro dramàtic d'aquesta Societat, que tant acertadament dirigeix el veterà actor Mateu Marqués, posà en escena un drama castellà, i per fi de festa la bonica comedia de l'Aulés *Tot cor*, que feu riure força a la nombrosa concurrència.

**CENTRO I. R. RADICAL DEL PASSATGE DE BASSOLS.** — El prop-passat dissabte en aquest Centre se celebrà una vetllada, representant-se, per un grupo d'aficionats, el diàleg d'en Bonavía *De balcó a balcó* i *Els grills de les cebes*, d'en Millà. El diàleg, representat pels joves Casals i Feliu, feu riure força, i en la comedia ens agradaren els joves Jariot, Mongunell, Velada, Feliu i Asetla.

### DE FORA

#### Arenys de Munt

Tenim la satisfacció de donar la grata nova de que don Josep Colomer ha tingut el desprendiment de construir un teatre al local de sa propietat, sens reparar en gastos, pera posar-lo a l'altura dels millors de Catalunya, no mancant'hi cap detall. Es també d'alabar el bon gust que ha tingut l'encarregat de dirigir les obres de decorat i tramoia del mateix, puig demostra conèixer lo que es un teatre.

No podem menys que felicitar amb tota l'ànima al senyor Colomer per la bona idea que ha tingut, ja que d'ara en avant aquesta població tindrà un bon temple aont se pugui cultivar l'art de Talía.

**CENTRE DEMOCRÀTIC.** — Aquesta Societat se proposa donar una funció, el dia 19 del corrent, a benefici de l'entusiasta soci en Joan Mora Vila, qui fa una llarga temporada sofreix una penosa malaltia. A fi de que l'acte resulti un éxit, la Junta de la Secció de Teatre ha convidat als quadros d'aficionats de les demés Societats d'aquesta per si hi volen pendre part.

L'obra escullida per part del quadro del Centre es l'estrena del drama en tres actes, original d'en Josep Miranda, que du per nom *Somni de vida*, del qual ne tenim molt bones referències.

#### Badalona

**CENTRE D'U. F. N. R.** — Davant d'una nombrosa i distingida concurrència, l'estol artístic d'a-

questa entitat representà el drama en quatre actes, d'en Santiago Rusiñol, *La mare*.

La senyora Vidal s'encarregà del difícil paper de protagonista, sortint-ne ben airosa. Estigué admirable, feliç i plena de naturalitat durant tota l'obra, posant-se al nivell de gran actriu; caldria dedicar-li llarg espai, si aquest ens ho permetés. Valgui lo anotat pera quedar-ne agraïda.

En igual nivell deu colocar-se al senyor Gili, puig poques vegades recordem haver vist un «Manel» tant enter i detallat entre nostres aficionats. En Gili, al revés de molts, té la gran condició de saber sempre el paper, i això li permet complir amb els més petits detalls. Esperem veure-l ocupar un lloc distingit entre'ls millors aficionats d'aquesta ciutat.

La distingida dama jove, senyoreta Vallvé, acertadíssima en la «Isabel». La senyora Dinarés, en la «Senyora Amparo», passable. El senyor Guardia en l'«Albert», molt acertat i just. Molt be el senyor Bosch en el «Senyor Carmona». En Mateu en el «Senyor mestre», immillorable. Els senyors Lladó, Serrat, Sitges, Pujol, Aguilar i Juan molt encaixats en llurs respectius papers, ajudant a sortir un conjunt digne d'aplauso. Així va comprendre-ho el públic, fent-los aixecar el teló al final de tots els actes.

Donà fi a tant escullida funció la joguina *La sala de rebre*, representat admirablement per les senyores Vidal i Vallvé, junt amb els senyors Mateu, Pujol i Sitges, fent passar un rato divertit a la concurrència, que, com ja hem dit, era nombrosa.

### Girona

Diumenge passat tingué lloc a la sala d'espectacles del Centre d'Unió Republicana la representació de la bonica comedia de l'Iglesias *La reina del cor*.

L'interpretació va anar força be, distingint-s'hi els senyors Torras, Grassot, Busquets i Ciurana, que tingueren moments molt feliços, i que foren premiats amb forts picaments de mans al final de l'acte.

### Sant Celoni

Pera demà està anunciada en el teatre «La Constança» una funció en la qual la companyia d'en Joan Santacruz representarà el drama de l'Iglesias *La mare eterna* i la comedia d'en Pallardó *Gènit i figura*.

### San Feliu de Guíxols

SALÓN DE NOVEDADES.—Diumenge passat l'Orfeo Catalunya, de Cassà de la Selva, donà en aquest teatre un notabilíssim concert, el qual se vegé sumament concorregut.

Integraven el programa obres de Sancho Marraço, Morera, Freixas, Pujol, Comes, Mendelsson, Victoria i Grieg.

Totes elles foren interpretades amb una cura i correcció dignes de tots els elogis.

Un aplaudiment a tots, especialment al director, l'il·lustrat prevere mossèn García.

### Sabadell

SOCIETAT CHORAL «COLÓN».—La vetlla del 28 se representà el drama en tres actes *Muralla de ferro*, interpretat admirablement.

Sobressortí en el segon acte el senyor Cunillé, a qui's tributaren merescuts aplaudiments.

Ben ajustats els senyors Ninet, Faine, Vidal i Sanllehi (F.).

La senyoreta Davi mostrà una vegada més les seves qualitats artístiques.

Supliquem al senyor Sanllehi (J.) que una altra volta estigui més segur de lo que tingui de dir.

La comedia *Un marit gelós* va fer riure, mercès al treball dels senyors Faine i Cunillé.

El demés, arrodoniren.

CENTRE SABADELLÈS «GELATS».—El diumenge passat l'«Agrupació Pitarra» va representar la comedia *Les orelles de Don Pau*, que, en conjunt, deixà quelcom que desitjar.

El senyor Crusafont va defensar-se; el senyor Torres, regular, i el senyor Pelegrí, massa insegur. Be la senyoreta Claramunt.

Seguidament se representà el drama en un acte *Un màrtir de l'honor*.

Els germans Rossell, en els protagonistes, imperdonables; el senyor Pelegrí, regular. La senyoreta Claramunt, llàstima que no la secundessin amb més bon acert.

Pera fi de festa, se representà *Els tremendos*, debutant dos o tres aficionats, que són els que's portaren més be, principalment el jove Feliu Cahué. Regulars els senyors Gatell, Rossell (J.) i altres.

### Tarragona

Poques, molt poques, i ben a pesar nostre, són les noves que podem comunicar als llegidors d'aquesta Revista respecte al moviment i desenrotllo del Teatre Català en la nostra ciutat.

Els que estimem l'art de la nostra terra estem òrfens, des de molt temps, de representacions d'obres catalanes. Sembla com si Tarragona deixi de formar part de Catalunya, breçol de la nostra infantesa i patria dels nostres amors.

I no es certament per falta de societats que puguin conreuar l'art dramàtic. Ne tenim tres: l'Ateneu de Tarragona, l'Ateneu Tarraconense de la classe obrera i el Centre Català, que be podríen, al menys les dues primeres, alternar les funcions que sovint ens donen amb obres catalanes, puig ni els falten elements, ni faltaria públic, si els espectacles estessin ben organitzats. Però al no fer-ho, motius poderosos deuran tenir, que no es aquest el lloc ont deuen de retreure-s, essent del domini de tots els tarragonins lo succeït entre'ls dos Ateneus.

Així es, doncs, que per ara i tant estem condemnats a veure desfilar per aquests escenaris una requa de sarsueles i operetes de les que estan a l'orde del dia.

Sort que, segons hem sentit a dir amb insistència an algun aimant de les coses de casa, abans d'entrar a l'estiu vindrà una companyia catalana de Barcelona a donar-nos a conèixer alguna de les obres que ha assolit més èxit en els anys del nostre Teatre.

El Centre Català, durant tota la temporada, sols ha donat una funció amb obra d'autor de la terra, que per lo xavacana no volem esmentarla, i que fou interpretada per les actrius senyores Basseda i Nuvials i la secció dramàtica del Centre.

Altres societats, com el Centre Federal, Joventut de l'Unió Agrícola i Floret Tarragoní, alguna festa organitzen vetllades familiars, sense altra pretensió que passar una estona agradable, i representant obres catalanes sense dama, en l'execució de les quals hi ha que reconèixer la bona voluntat amb que interpreten llurs papers els joves aficionats que hi prenen part.

### Vilafranca del Panadés

LA PRINCIPAL.—Pel quadro d'aficionats de la casa i l'actriu Maria Pila se posà en escena el passat diumenge el drama *La carn* i la sarsuela *La marmota*. L'execució bastant defectuosa i la direcció descuidada.

# NOTICIES

**CRIDEM l'atenció de nostres amics i llegidors sobre l'avís que publiquem en la segona plana de cobertes d'aquest número.**

UN amic ens envia un exemplar d'un periòdic — *Gaceta de Cataluña* — l'existència del qual desconexiem malgrat fer quatre anys que's publica, segons hem vist registrat a la seva capçalera.

Aquest periòdic, ple de bona intenció, — es catòlic — parla de nosaltres, i diu:

«Llamamos la atención de nuestros lectores sobre la revista *El Teatre Català*, que sabemos que se cuele en algunas casas incautas.

»La soporífera revista, que es una especie de fábrica de bombos a autores fracasados, sale en defensa del inmoral y artísticamente detestable cartel de El Dorado.

»Conviene tener en cuenta este dato.»

Ja ho saben els nostres lectors que siguin catòlics: som perillosos. Ens han de vigilar. Som de *cuidado*. Sota la nostra presència de bons nois s'hi amaguen les intencions del dimoni. I això es un *dato*. Un *dato* que s'ha de *tener en cuenta*.

I com que, a més de tot això, som fabricants de *bombos a autores fracasados*, no se'n fiin massa de nosaltres. El dia més impensat som capaços de parlar d'en Xavier Viura i de publicar-li el retrat. *Ojo!*, doncs.

HA sortit cap a Lleida la Companyia dramàtica catalana que dirigeix don Fabià Mercader i de la qual formen part les senyores Vallespir, Vendrell (C.), Arquer, Panadès (F.), Domínguez, i els senyors Lluelles, Ginestet, Pujol, Cervera, Riera, Miret i Güell.

L'obra inaugural serà *Lo nuvi*, d'en Feliu i Codina, seguint *Terra baixa*, *Batalla de reines* i altres celebrades produccions del nostre Teatre.

DESPRÉS d'onze anys de treballar amb braó per la causa de Catalunya ha deixat de publicar-se el nostre estimat confrare *Cu-Cut!*

Sentim la seva desaparició, i la sentim doblement pels successos que l'han motivada.

HEUSAQUÍ el repart segons el qual serà despenyat el drama en dos actes *El gran Aleix*, d'en Joan Puig i Ferrer:

«Aleix», Jaume Borràs; «Sofia», Carme Roldàn;

«Llucià», Carles Capdevila; «Noemia», Emilia Baró; «Avelí», Jaume Donato; «Moas», Ramon Tor; «El baster alegre» Josep Bergés; «Privat», Avelí Galceran; «Filomena», Dolors Pla; «Maria», Ramona Mestres; «Francisca», Josepa Persiva.

EN atent B. L. M., el president de l'Associació d'Artistes Lírics i Dramàtics ens comunica el nou domicili d'aquesta simpàtica entitat, que queda instalada a la Plaça Reial, 3, 1.<sup>er</sup>

DEMA tindran lloc al Palau de la Música Catalana els Jocs Florals d'aquest any. Segons se diu, es guanyador de la flor natural en Jaume Bofill i Matas; de l'englantina, l'Eduard Girbal Jaume; de la viola, en Manel Folch i Torres; i de la copa del Consistori, donya Carme Karr. El premi Fastenrath s'ha concedit an en Narcís Oller per la seva novel·la *Pilar Prim*.

HA deixat de formar part de la companyia del Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans, el conegut actor August Barbosa.

PER no haver-nos arribat a temps, no podem publicar en aquest número, com era el nostre desitg, el retrat de Huc de Hofmannsthal, l'insigne autor d'*Elektra*.

□ □ □

## CORRESPONDENCIA LITERARIA

LI. C., Lleida: S'hi veuen bons desitjos i fins no escasses disposicions, però no es del tot correcte. Hauria de procurar no passar amb tanta facilitat del tò declamatori i ampulós al vulgar. Estudiï, i farà coses. — E. B. i V.: Això dels números als corresponents encara s'ha de decidir. Vostè, de totes maneres, es dels que tenim en compte. — B. S. R., Sabadell: No fassi cas de rumors, i deixi dir. — J. A. i S.: Haurà observat que'ls retrats de les portades responen fins ara a l'actualitat palpitant, i l'autor al qual vostè's refereix no ha donat, des de que sortim, lloc a publicar-se. Però be sortirà, un dia o altre, que força s'ho mereix. — A. J. Encara no es prou perfecte. — J. D. A., Terrassa: No'ns acaben d'agradar. — A. D. P.: Com es que tothom envia versos? Ne tenim ja tres calaixos. — J. S.: Ja pot suposar que a nosaltres no'ns es possible comprovar si les malesvolences ballen entremitg d'aquests escrits. Són responsables no més els que'ns els envien. — J. Ll. i S. C.: Versos i dibuix, tot es inacceptable. — R. T.: Tot el món sab que'l número segon d'aquesta Revista va agotar-se. Com vol que li servim, doncs? Aquesta setmana se li portaran les obres, i si no ho troba be, no sabem què dir-li.

A. ARTÍS, impressor - Balmes, 54; Barcelona: Telèfon 2689

**A. JOARIZTI, S. en C.**

□□

□□

**FOTOGRAVAT**

CASA FUNDADA EN 1876

□□

□□

Carrers Concell de Cent, 289, i Universitat, 19

✻ **BARCELONA** ✻

**MOBLES**

**P. REIG I FILL**



PASSEIG DE GRACIA, 27

: TALLERS: UNIVERSITAT, 21 :  
I ARGÜELLES (DIAGONAL), 512 BIS

**BARCELONA**

: **Modes de**  
**J. Martell**

i **M. Grau**



**Bruc, 56, 2.<sup>a</sup>, 2.<sup>a</sup>**

: **Barcelona** :

**Papers pintats**  
:: **pera habitacions** ::

: **GLACIER** :  
pera cristalls

i decoracions  
: de vidres :

**E. Bertràn**

: Cardenal  
Casañas, 11

Barcelona

**J. MANETES**

Fotògraf d'EL TEATRE CATALÁ

\*\*\*\*\*  
**TREBALLS DE**  
**TOTA MENA**  
\*\*\*\*\*

Ronda de Sant Antoni, núm. 46



# EL TEATRE CATALÀ

— REVISTA SETMANAL ILUSTRADA —

EXTENSA INFORMACIÓ GRÀFICA I LITERÀRIA DE L'ACTUALITAT TEATRAL CATALANA  
TEATRE CASTELLÀ : TEATRE EXTRANJER

**20 PÀGINES DE TEXT**

DE LES PRIMERES FIRMES DE CATALUNYA

**32 PÀGINES DE FOLLETÍ**

DE LES OBRES TEATRALS DE MÉS EXIT

— PRESENTACIÓ EXPLÈNDIDA —

PAPER COUXÉ :: NOMBROSOS GRAVATS :: TIRATGE EXCELENT

EL TEATRE CATALÀ es la millor revista que a Catalunya s'ha publicat dintre'l seu caràcter i condicions econòmiques

Surt els dissabtes : Número solt: 20 céntims : Suscripció: 3 pessetes trimestre

Administració: PORTAFERRIÇA, 17, LLIBRERÍA ■ BARCELONA